

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2024, sp. zn. 5 Tdo 551/2024, ECLI:CZ:NS:2024:5.TDO.551.2024.1

Číslo: 8/2025

Právní věta:

Hrubým ztěžováním výkonu funkce insolvenčního správce ve smyslu § 225 tr. zákoníku je i jednání vyvolávající potřebu jeho podstatně zvýšené aktivity nebo mimořádného úsilí, než jaké činí běžně v rámci plnění pracovních povinností. Mezi běžné pracovní povinnosti insolvenčního správce patří mimo jiné podání návrhu insolvenčnímu soudu na vydání rozhodnutí o nařízení předběžného opatření ohledně dalšího nakládání s nemovitým majetkem určitou osobou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.08.2024

Spisová značka: 5 Tdo 551/2024

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční správce, Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

Předpisy: § 225 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného O. F. podaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 10. 1. 2024, sp. zn. 31 To 460/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 33 T 10/2022, podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 10. 1. 2024, sp. zn. 31 To 460/2022, a to ve výroku, jímž bylo rozhodnuto podle § 259 odst. 3 tr. ř. tak, že se obviněnému ukládá za skutky pod bodem I. a III. výroku o vině rozsudku Okresního soudu v České Lípě ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. 33 T 10/2022, podle § 206 odst. 3 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody, a že jinak zůstává napadený rozsudek nezměněn, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočce v Liberci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. 33 T 10/2022, byl obviněný O. F. uznán vinným přečinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen jako „tr. zákoník“), a to pod bodem I. výroku o vině, dále přečinem zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku (bod II.) a přečinem porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku (bod III.), za které ho soud prvního stupně podle § 206 odst. 3 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsoudil k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 let, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 a půl roku.

2. Proti tomuto rozsudku podal obviněný odvolání, z jehož podnětu rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 10. 1. 2024, sp. zn. 31 To 460/2022, tak, že podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. částečně zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině pod bodem II. a podle § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného pro skutek popsany v tomto bodě z důvodu promlčení. Současně odvolací soud podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněnému nově uložil podle § 206 odst. 3 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 15 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání 2 let.

3. Přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku a přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku se obviněný O. F. dopustil skutky podrobně popsány pod body I. a III. výroku o vině rozsudku Okresního soudu v České Lípě, který je procesním stranám dobře znám, proto na něj lze v podrobnostech odkázat. Nejvyšší soud pouze stručně připomíná podstatu těchto skutků. Přečin zpronevěry spočíval v tom, že obviněný od února 2012 do dubna 2013 v úmyslu obohatit se na úkor obchodní společnosti P. s. Č. r., s. r. o., v níž zastával pozici jednatele, převedl z jejího bankovního účtu na svůj soukromý bankovní účet celkem 560 000 Kč, přičemž jednotlivé platby vykazoval jako platby za nájemné v objektu jeho soukromé nemovitosti v XY, který však v uvedené době nebyl způsobilý k užívání pro účely obchodní společnosti P. s. Č. r., s. r. o., čímž jí způsobil škodu v celkové výši 560 000 Kč. Skutkové okolnosti formulované pod bodem III., které soudy posoudily jako přečin porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku, Nejvyšší soud vzhledem ke kasačnímu výroku ohledně tohoto skutku uvede níže v bodě 19. tohoto usnesení.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Obviněný O. F. podal prostřednictvím svého obhájce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 10. 1. 2024, sp. zn. 31 To 460/2022, dovolání, které opřel o první alternativu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy, že rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Druhý dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. uplatnil obviněný s tím, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. Obviněný především vytkl odvolacímu soudu nedostatky v odůvodnění jeho rozsudku, což je však podle § 265a odst. 4 tr. ř. nepřijatelné. Konkrétně pak obviněný namítl, že ačkoli odvolací soud doplnil dokazování ke skutku pod bodem I., což si obviněný vyložil tak, že nepovažoval tento skutek za dostatečně objasněný, tento soud vůbec nevysvětlil v důvodech svého rozsudku, v jakém rozsahu došlo k doplnění skutkových zjištění v tomto bodě či k jeho změnám. Podle obviněného je proto tento rozsudek nutné označit za nepřezkoumatelný a ve vytykaném postupu odvolacího soudu spatřoval porušení svého práva na spravedlivý proces.

6. Ohledně skutku pod bodem III. se obviněný ohradil proti jeho popisu a právnímu posouzení. Tzv. skutková věta podle jeho přesvědčení postrádá vyjádření subjektivní stránky, rovněž z ní nevyplývá,

že jednal v úmyslu hrubě ztížit výkon funkce insolvenčního správce a ztížit účel insolvenčního řízení, čímž nebylo respektováno ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř. Tuto vadu obviněný namítal již v odvolacím řízení, avšak Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci se jeho výhradou nezabýval. Uvedené nesprávnosti pak vedly k nesprávnému právnímu posouzení tohoto skutku ve vztahu k naplnění objektivní i subjektivní stránky přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení. K otázce zavinění ještě obviněný připomněl, že prvostupňové rozhodnutí insolvenčního soudu, jímž mu bylo nařízeno zaplatit insolvenčnímu správci DV Insolvence, v. o. s., na účet majetkové podstaty dlužníka P. 24 550 790 Kč, v době podání návrhu na katastrální úřad ještě nenabylo právní moci, a proto mu z tohoto rozhodnutí v uvedenou dobu neplynuly žádné povinnosti. Obviněný pouze realizoval své ústavní právo volně disponovat s vlastním majetkem. Současně obviněný namítal nedostatek naplnění znaku skutkové podstaty podle § 225 tr. zákoníku, který spočívá ve hrubém ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce. Doplnil, že podání návrhu na nařízení předběžného opatření je zcela standardním úkonem insolvenčního správce, nelze je proto považovat za neobvyklý či ztěžující výkon jeho funkce.

7. Co se týká přečinu zpronevěry, jímž byl uznán vinným pod bodem I., obviněný popřel, že by z obchodní společnosti P. s. Č. r., s. r. o., nelegálně vyváděl jakékoli finanční prostředky. Označil takovou představu za naprosto nelogickou s ohledem na to, jakou důvěru měl v ekonomický růst této obchodní společnosti, což vyplývá i z jeho poskytované finanční podpory do jejího majetku. Úmyslné zavinění v tomto případě odvolací soud vůbec neodůvodnil a zároveň se nevypořádal s verzí obviněného, podle níž měla být v budoucnu snížena kupní cena za nemovitosti, které hodlal po rekonstrukci převést na obchodní společnost P. s. Č. r., s. r. o., o zaplacené nájmy. Proto bylo vyloučeno, aby měl v úmyslu vyvádět peníze z této obchodní společnosti, a to tím spíše, že nájemce za uhrazené nájemné dostal předmětnou nemovitost k užívání ve stavu shell & core (prostory ve stavu k dodání). Současně obviněný u skutku pod bodem I. brojil proti výši škody, jež správně měla být zkrácena o hodnotu protiplnění, které za uhrazené nájemné poskytl ve formě „užívání nedokončených prostor“. V návaznosti na snížení celkové výše způsobené škody, jež by podle obviněného nedosahovala hranice 100 000 Kč, se obviněný domáhal promlčení trestního stíhání vedeného pro skutek pod bodem I.

8. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

9. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen jako „státní zástupce“). Podle jeho názoru je dovolání obviněného v tom rozsahu, v němž odpovídá uplatněným dovolacím důvodům, zjevně neopodstatněné. Dovolací námítka se shodují s těmi, jež obviněný vznesl v odvolacím řízení, přičemž Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci se s nimi dostatečně vypořádal v bodech 25. až 29. svého rozhodnutí. Proto státní zástupce navrhl odmítnout dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

10. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

11. Obecně lze uvést, že dovolací důvod obsažený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze úspěšně uplatnit, pokud rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve

zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech anebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Naplnění tohoto dovolacího důvodu tedy spočívá ve významném narušení procesu dokazování, jež má za následek deformaci skutkových zjištění v intenzitě, která již v dostatečné míře zasahuje do práva na spravedlivý proces a je způsobilá ovlivnit rozhodnutí soudů v otázce naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu, o něž v daném případě šlo. Citovanému dovolacímu důvodu ovšem neodpovídají námitky, které pouze obecně vytýkají nesprávné hodnocení důkazů, případně pouze poukazují na jinou verzi skutkového stavu, aniž by z nich byly zřejmé konkrétní a evidentní rozpory mezi obsahem důkazů a jejich interpretací soudy obou stupňů, ani takové námitky, které se týkají jen nepodstatných skutkových zjištění (srov. rozhodnutí č. [19/2023](#) Sb. rozh. tr.). Jak již bylo avizováno, obviněný využil první z uvedených alternativ tohoto důvodu dovolání.

12. Další obviněným uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je určen k nápravě vyjmenovaných rozhodnutí, která spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Vadou, která může být vytýkána prostřednictvím tohoto důvodu dovolání, je proto jen nesprávné použití ustanovení hmotného práva, typicky trestního zákoníku, případně na něj navazujících hmotněprávních norem mimo oblast trestního práva. K výkladu tohoto dovolacího důvodu Nejvyšší soud připomíná, že je dán tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíháný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

13. Nutno předeslat, že převážná část dovolacích námitek obviněného, které uplatnil ve vztahu ke skutku pod bodem III. výroku o vině vysloveném rozsudkem soudu prvního stupně, odpovídala vadám definovaným v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., proto Nejvyšší soud na jejich podkladě přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost této napadené části rozsudku odvolacího soudu, který jej ponechal nedotčen, i řízení jemu předcházející. Nejvyšší soud shledal většinu námitek proti bodu III. opodstatněnými, přičemž ostatní výhrady obviněného, které se týkaly skutku pod bodem I., důvodné nebyly, resp. ani neodpovídaly vadám, k jejichž nápravě jsou oba odkazované dovolací důvody určeny.

b) K neopodstatněným námitkám obviněného ke skutku pod bodem I.

14. Nejprve je vhodné připomenout, že pokud se obviněný ohradil proti odůvodnění napadeného rozsudku, je v tomto rozsahu jeho dovolání nepřipustné podle § 265a odst. 4 tr. ř. Konkrétně obviněný vytýkal odvolacímu soudu, že ačkoli ohledně skutku pod bodem I. doplnil ve veřejném zasedání dokazování, nepromítl žádné změny skutkových zjištění do popisu této části výroku o vině, ani do příslušné pasáže odůvodnění svého rozsudku. Je tedy zřejmé, že procesní postup odvolacího soudu si obviněný vyložil tak, že odvolací soud měl pochybnosti o správnosti objasnění tohoto skutku, přesto nijak nezasáhl do jeho formulace, resp. ponechal jej nedotčen. Takový názor obviněného je však nutné označit za zcela lichý, neboť jde o zjevné nepochopení okolností, pro něž odvolací soud přistoupil k doplnění důkazů, či zopakování některých z těch, které byly provedeny v hlavním líčení.

15. Obecně dokazování v odvolacím řízení je třeba chápat jako prostředek sloužící k tomu, aby byly výsledky objasňování skutkových zjištění soudem prvního stupně, na nichž spočívá přezkoumávaný rozsudek, buď potvrzeny jako správné, nebo aby správnost původního dokazování a jeho vyhodnocení byla zpochybněna a umožnila nápravu vad napadeného rozsudku. Meze doplnění dokazování před odvolacím soudem jsou limitovány potřebou spolehlivě rozhodnout o odvolání a odvíjejí se od obsahu

a rozsahu přezkumné činnosti odvolacího soudu ve smyslu § 254 tr. ř. (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3120). Obviněný přitom v rámci odůvodnění svého odvolání založeného na č. l. 1669 a násl. tr. spisu argumentoval mj. nájemními smlouvami, z jejichž obsahu dovozoval oprávněnost úhrady nájemného obchodní společností P. s. Č. r., s. r. o., v rozhodném období. Odvolací soud tudíž tyto důkazní prostředky provedl podle § 263 odst. 6 tr. ř. ve veřejném zasedání dne 10. 1. 2024, aby mohl zodpovědně rozhodnout o odvolacích námitkách obviněného. Obsahem těchto důkazů se pak soud pečlivě zabýval (srov. zejména bod 25. odůvodnění rozsudku odvolacího soudu), následně však dospěl ke stejnému skutkovému závěru jako soud prvního stupně s tím, že obě nájemní smlouvy byly fiktivní (srov. bod 26 rozsudku odvolacího soudu). V tomto ohledu proto nelze akceptovat názor obviněného o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku odvolacího soudu, neboť on sám zcela pominul jeho hodnotící úvahy v obou shora označených bodech odůvodnění. Do jisté míry lze připustit, že odvolací soud nepřesně označil svůj postup jako doplnění dokazování, byť ve skutečnosti šlo o opakování části listinných důkazů, které byly provedeny již u hlavního líčení konaného dne 13. 6. 2022 (srov. č. l. 1641 tr. spisu). Kromě nájemních smluv však odvolací soud ve veřejném zasedání skutečně doplnil ve vztahu ke skutku pod bodem I. dokazování i zcela novým důkazem, který neměl soud prvního stupně k dispozici, a to rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 1. 6. 2022, č. j. 38 Cm 122/2015-1900 (srov. protokol o veřejném zasedání ze dne 24. 11. 2023, č. l. 1717 verte tr. spisu). Odvolací soud se dostatečně vypořádal i s obsahem tohoto rozhodnutí (srov. bod 27. rozsudku) a vyhodnotil je tak, že v podstatě přispěl k podpoře skutkového závěru přijatého soudem prvního stupně ve vztahu k bodu I. Odvolací soud tedy mj. na podkladě doplněného a opakovaného dokazování potvrdil správnost skutkových i právních závěrů Okresního soudu v České Lípě ohledně skutku pod bodem I. Přezkumné činnosti odvolacího soudu proto nelze v tomto ohledu ničeho vytknout, soud se zabýval důsledně všemi výhradami obviněného, které v odvolání uplatnil ke skutku právně posouzenému jako přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku a v odůvodnění svého rozsudku se s nimi přesvědčivě vypořádal.

16. K dalším námitkám obviněného o zjevném rozporu mezi obsahem provedených důkazů a rozhodnými skutkovými zjištěními soudů a proti právnímu posouzení skutku pod bodem I. lze souhrnně nejprve obecně uvést, že představují opakování jeho dosavadní obhajoby. Jde o prezentaci nesouhlasu obviněného s vyhodnocením jednotlivých důkazů soudy obou stupňů a s tím, k jakému skutkovému zjištění soudy dospěly v bodě I. výroku o vině rozsudku Okresního soudu v České Lípě. V tomto ohledu lze jen stručně zdůraznit, že soudy obou stupňů nepřiznaly reálný podklad pro uzavření obou nájemních smluv, jejichž pravým účelem bylo obstarat právní důvod pro vyvedení finančních prostředků z majetku obchodní společnosti P. s. Č. r., s. r. o., ve prospěch obviněného. Úmyslné zavinění je vyjádřeno přímo v tzv. skutkové větě (srov. „v úmyslu sebe obohatit na úkor této společnosti...“), byť za použití textu zákona, nicméně přímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je dostatečně zřetelný již ze způsobu provedení tohoto přečinu v komplexu celého popisu této části výroku o vině ve spojení s odpovídající částí odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (srov. především bod 26.). Rovněž odvolací soud reagoval na shodnou námitku obviněného a srozumitelně vysvětlil své úvahy v bodě 27. svého rozsudku. O fiktivní povaze sporných nájemních smluv vypovídá především skutečnost, že prostory v objektu v XY nebyly v rozhodné době stavebně připravené jako kanceláře pro potřeby poškozené obchodní společnosti, o uzavření těchto smluvních ujednání obviněným nebyl informován ani její společník V. D. Protože tedy bylo vyloučeno, aby obchodní společnost P. s. Č. r., s. r. o., od února 2012 do dubna 2013 prostory v areálu vlastněném obviněným, či jeho manželkou, využívala, nebyl jakýkoli oprávněný důvod pro placení nájemného, jehož celková suma představuje výši škody, jak ji správně stanovily soudy obou stupňů. Ze stejného důvodu nelze akceptovat ani výtky obviněného k otázce promlčení trestního stíhání v návaznosti na případné snížení výše škody, tudíž trestní sazby, a to v souvislosti s jeho tvrzením, že v praxi se běžně pronajímají prostory k dodělání („shell and core“). Za situace, v níž bylo najisto postaveno, že sporná smluvní ujednání měla pouze fiktivní charakter, nedošlo tak k reálnému naplnění vzájemného

plnění smluvních stran, nelze z nich vyvodit žádné důsledky. V tomto ohledu jde výlučně o skutkovou výhradu, která je mimo rámec přezkumné činnosti dovolacího soudu.

17. Ze všech shora uvedených důvodů proto Nejvyšší soud neshledal dovolací námitky proti skutkovému zjištění a právnímu posouzení skutku pod bodem I. výroku o vině vysloveném rozsudkem soudu prvního stupně důvodnými. Rovněž úvahy odvolacího soudu, jež přesvědčivě vyložil v odůvodnění svého rozsudku, a které jej vedly k potvrzení správnosti závěrů přijatých soudem prvního stupně v napadené části skutku pod bodem I., jsou logické, odpovídají výsledkům dokazování bez jakýchkoli známek rozporů. Nejvyšší soud se ztotožnil s veškerou argumentací soudů obou stupňů o spáchání přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku obviněným a v podrobnostech na ni odkazuje. Nakonec ani sám obviněný nepředložil konkrétní výhrady na jím tvrzený nesoulad mezi obsahem určitých důkazů a jejich interpretací v napadeném rozhodnutí.

c) K důvodným námitkám obviněného ve vztahu ke skutku pod bodem III.

18. Obviněný v dovolání důrazně brojil proti naplnění objektivní i subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku a Nejvyšší soud v podstatě všem jeho výhradám přisvědčil.

19. Pro lepší srozumitelnost vytýkaných vad Nejvyšší soud stručně shrne skutková zjištění, která se stala podkladem pro vyslovení výroku o vině pod bodem III. rozsudku soudu prvního stupně. Obviněnému je vytýkáno, že dne 23. 6. 2020 podal na příslušném katastrálním úřadě návrh na vklad vlastnického práva k nemovitostem blíže specifikovaným v tzv. skutkové větě ve prospěch obchodní společnosti C., jejímž jediným akcionářem je manželka obviněného a obviněný členem představenstva. Tomuto právnímu jednání obviněného, jímž se měl zbavit svého jediného hodnotného majetku, předcházelo vyhlášení v té době ještě nepravomocného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Liberci ze dne 8. 10. 2019, sp. zn. 57 ICm 4453/2017, který mj. obviněnému ukládal povinnost do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku zaplatit částku ve výši 550 790 Kč insolvenčnímu správci do majetkové podstaty insolvenčního dlužníka P. 24, a dále částku 38 934 Kč přímo insolvenčnímu správci DV Insolvence, v. o. s., jako náhradu nákladů řízení. Insolvenční správce byl proto nucen obrátit se na soud s návrhem na nařízení předběžného opatření s cílem zamezit obviněnému v nakládání s vlastním majetkem.

20. Již při shlednutí takto ve stručnosti popsaného skutku, který soudy v podstatě převzaly z obžaloby, je evidentní, že neobsahuje většinu okolností, které by charakterizovaly všechny znaky skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku. Obviněnému je v podstatě vytýkáno nakládání s jeho vlastním majetkem, s nímž nesporně mohl ke dni 23. 6. 2020 volně disponovat, neboť výše citovaný rozsudek o uložení povinnosti zaplatit necelých 600 000 Kč dosud nenabyl právní moci. Bez zjištění dalších nezbytných okolností tedy nebylo k uvedenému dni možné považovat tuto spornou majetkovou dispozici samu o sobě za protiprávní. Navíc ve skutku chybí vyjádření skutečnosti, že šlo o jediný hodnotný majetek, jehož případným zpeněžením by mohl splnit citovaným rozsudkem uloženou povinnost platby insolvenčnímu správci, obžaloba ani soudy nijak nezkoumaly případné možnosti obviněného splnit budoucí závazek z dosud nepravomocného rozsudku. Rovněž je třeba souhlasit s dovolací námitkou obviněného, podle níž ve skutku chybí okolnosti charakterizující zavinění obviněného jako další nezbytný znak skutkové podstaty každého trestného činu. Dalším zjevným nedostatkem zjištění soudů, který lze označit za jeho nejvýznamnější vadu, je chybějící naplnění znaku, jež spočívá v hrubém ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce a následku spočívajícím v ohrožení účelu insolvenčního řízení, k němuž došlo v příčinné souvislosti s hrubým ztěžováním výkonu funkce insolvenčního správce, což obviněný důvodně namítl v dovolání. Tyto znaky jsou v podstatě jen konstatovány v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně v bodě 32. a v rozsudku odvolacího soudu pod bodem 29., aniž by soudy tyto své právní závěry opřely o argumentaci odpovídající jejich právním úvahám. Soudy se v tomto ohledu

víceméně soustředily na porovnání data konání odvolacího řízení ve věci týkající se zaplacení stanovených částek do majetkové podstaty dlužníka P. 24 s. r. o., resp. insolvenčnímu správci, a podání návrhu na zahájení vkladového řízení ohledně převodu nemovitého majetku obviněného.

21. Pachatelem přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku bývá sice v praxi nejčastěji přímo insolvenční dlužník, avšak mohou se ho dopustit i další osoby, které budou mařit nebo hrubě ztěžovat výkon funkce insolvenčního správce například tím, že mu jako povinné osoby neposkytnou součinnost podle § 43 a § 44 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále též jen jako „IZ“), nevydají plnění z neúčinných právních úkonů dlužníka do majetkové podstaty podle § 237 IZ, neoznámí insolvenčnímu správci, že mají u sebe majetek dlužníka, který náleží do majetkové podstaty, nebo neumožní prohlídku a ocenění takového majetku podle § 213 IZ apod. (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2905). Soudy však v posuzované trestní věci nedospěly k závěru o porušení některé takové povinnosti vymezené v IZ. Nicméně právní praxe zastává názor, že se tohoto přečinu lze dopustit i jednáním, které nespočívá přímo v porušení či neplnění povinností stanovených v IZ, ale také jiným jednáním, jestliže jeho smyslem je znemožnění nebo alespoň podstatné ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce; přičemž předpokladem právního posouzení jako přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení musí být závěr mj. o úmyslném zavinění pachatele ve vztahu k následku předvídanému v § 225 tr. zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. [5 Tdo 777/2005](#), uveřejněné pod T 811 v sešitě 17 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha). Z hlediska nezbytného následku (ohrožení účelu insolvenčního řízení) v případě skutku pod bodem III. není zřejmé, které skutkové okolnosti mají zakládat naplnění tohoto zákonného znaku objektivní stránky přečinu podle § 225 tr. zákoníku. Jak již bylo konstatováno, odvolací soud se k ohrožení účelu insolvenčního řízení vůbec nevyjádřil a soud prvního stupně bez jakýchkoli podrobností v bodě 32. odůvodnění svého rozsudku pouze stroze konstatoval, že obviněný „... minimálně v úmyslu nepřímém ztížil výkon funkce insolvenčního správce a ohrozil tak jednoznačně účel insolvenčního řízení...“, což k nezpochybnitelnému naplnění tohoto znaku nepostačuje. Ve smyslu § 1 IZ lze spatřovat v účelu insolvenčního řízení primárně řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů, nebo aby bylo dosaženo oddlužení dlužníka. Ohrožením náležitého uspořádání majetkových vztahů dlužníka k osobám dotčeným jeho úpadkem se soudy v posuzované trestní věci prakticky vůbec nezabývaly.

22. Nicméně k alternativnímu znaku spočívajícímu ve hrubém ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce, který podle tzv. právní věty soudy zvolily, odvolací soud v bodě 29. svého rozsudku správně vyložil, že k jeho naplnění dojde zejména tím, že pachatel vytvořil podmínky, v jejichž důsledku je třeba k výkonu funkce insolvenčního správce vynaložit podstatně více energie, času a prostředků, než by jinak bylo nutné. Soud prvního stupně neposkytl v tomto ohledu žádnou úvahu, na niž by bylo možné reagovat, tudíž lze vycházet v zásadě ze samotného popisu skutku. Z něho vyplývá, že hrubé ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce ze strany obviněného spočívalo v podání návrhu ke Katastrálnímu úřadu Libereckého kraje, Katastrální pracoviště XY, na což musel insolvenční správce reagovat tím, že se u insolvenčního soudu dožadoval vydání rozhodnutí o nařízení předběžného opatření ohledně dalšího nakládání s nemovitým majetkem obviněného. Právě tento úkon insolvenčního správce zmínil odvolací soud při výkladu naplnění znaku ztěžování výkonu jeho funkce (srov. bod 15. odůvodnění jeho rozsudku). Nejvyšší soud musí dát za pravdu důvodné výtce obviněného, že samostatné právní jednání obviněného spočívající v podání návrhu na zahájení vkladového řízení u příslušného katastrálního úřadu, které si vynutilo zmíněnou reakci insolvenčního správce, nelze posoudit jako hrubé ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce. Tento znak předpokládá takové jednání pachatele přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení, které

především musí z hlediska pracovního zatížení insolvenčního správce vyvolat potřebu jeho zvýšené aktivity či mimořádného úsilí, než jaké činí běžně v rámci plnění svých povinností insolvenčního správce. Ke hrubému ztížení výkonu funkce insolvenčního správce musí také skutečně dojít. Podání návrhu insolvenčnímu soudu rozhodně nelze bez dalšího mezi takové úkony zařadit. Jde totiž o poměrně běžnou činnost insolvenčního správce, která spadá mezi standardy výkonu funkce insolvenčního správce vymezené vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška například ukládá insolvenčnímu správci povinnost nakládat transparentně s majetkovou podstatou, spravovat ji a nakládat s ní způsobem, který nevede ke snížení uspokojení věřitelů nebo k poškození oprávněných zájmů dlužníka, dále povinnost podle nezbytných podkladů prověřovat možnou neplatnost a neúčinnost právních úkonů dlužníka a případně se bez zbytečného odkladu dovolat neplatnosti právních úkonů nebo odporovat neúčinným právním úkonům, provádět pravidelně kontrolu účetnictví a daňové evidence vedené dlužníkem a mnohé další povinnosti [srov. § 6 a § 7 písm. g), h), j) citované vyhlášky]. Již samotný pojem „hrubé ztěžování“ znamená, že půjde v praxi o aktivitu většího rozsahu či intenzity ze strany insolvenčního správce, které musí vynaložit za účelem ochrany majetkové podstaty. Jediné podání návrhu k insolvenčnímu soudu insolvenčním správcem nelze hodnotit jako jednání vymykající se obvyklému výkonu funkce insolvenčního správce, neboť představuje poměrně běžnou, rutinní činnost insolvenčního správce. Právní jednání obviněného, jímž se obrátil na uvedený katastrální úřad, bylo v rozhodné době oprávněným projevem nakládání obviněného s jeho vlastním majetkem, k němuž v rozhodné době nebyl vázán jakýmkoli omezení, např. pravomocným rozhodnutím soudu, určitým zákonným ustanovením podle IZ apod. Nicméně je možné v tomto ohledu rozumět úvaze soudů, neboť je na místě důvodný předpoklad, že obviněný vytykávaným způsobem jednal právě z obavy před hrozbou ztráty nemovitého majetku v reakci na jemu uloženou povinnost finančního plnění. Současně však nebylo objasňováno (srov. bod 20. shora), zda by obviněný nebyl schopen uhradit finanční závazek z jiných zdrojů, a zda by tedy bylo vůbec nutné se domáhat zpeněžení předmětných nemovitostí. Avšak, jak bylo již konstatováno, je pro posouzení trestní odpovědnosti obviněného v posuzované trestní věci významné především to, že reakce insolvenčního správce odpovídala nastalé situaci a následným vydáním soudního rozhodnutí o nařízení předběžného opatření došlo k nápravě, aniž by úkon insolvenčního správce dosáhl intenzity hrubého ztížení výkonu jeho funkce ve smyslu zákonného znaku skutkové podstaty přečinu podle § 225 tr. zákoníku.

23. Pokud jde o zavinění pachatele přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení, vyžaduje se úmysl, přičemž postačuje úmysl nepřímý podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, musí však zahrnovat veškeré znaky objektivní stránky tohoto trestného činu. V otázce naplnění subjektivní stránky přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení je nutné rovněž považovat námitku obviněného za důvodnou, neboť z popisu skutku není jeho úmysl dostatečně zřetelný. Jestliže ale skutkové zjištění nezahrnuje veškeré znaky objektivní stránky příslušné skutkové podstaty, jak Nejvyšší soud konstatoval shora, nebylo ani možné uvažovat o úmyslném zavinění obviněného ke ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce a ohrožení účelu insolvenčního řízení.

24. Nejvyšší soud tedy ze všech shora uvedených důvodů shledal v napadeném rozsudku odvolacího soudu i jemu předcházejícím řízením včetně rozsudku soudu prvního stupně vady v právním posouzení skutku popsaného pod bodem III., neboť nevykazuje všechny znaky skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku. Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu, a to ve výroku podle § 259 odst. 3 tr. ř., jímž byl obviněnému O. F. uložen trest a jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn. Současně Nejvyšší soud zrušil i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozsudku, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

25. Vzhledem k povaze zjištěných pochybení nebylo třeba věc vracet do stadia řízení před soudem

prvního stupně, byť i jím vydaný rozsudek je zatížen vytýkanými vadami. Nápravu bude schopen zajistit odvolací soud, a to i se zřetelem k zájmu na rychlosti trestního řízení. V novém odvolacím řízení Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ve vztahu ke skutku pod bodem III. opětovně posoudí naplnění znaků skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení, přitom se bude řídit právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí Nejvyššího soudu. Za tímto účelem podle okolností případu a aktivity obžaloby, jejímž úkolem je mj. formulovat skutek dostatečně konkrétně tak, aby vystihoval právní kvalifikaci podle příslušného ustanovení trestního zákona, doplní dokazování, případně některé důkazy zopakuje. Současně Nejvyšší soud připomíná, že kasační výrok v dovolacím řízení byl učiněn na podkladě dovolání obviněného a také odvolací řízení bylo iniciováno pouze obviněným, tudíž odvolací soud musí respektovat zásadu zákazu změny k horšímu (*reformationis in peius*) ve smyslu § 265s odst. 2 tr. ř. a § 259 odst. 4 tr. ř. Dále je třeba upozornit na chybějící výrok dovoláním napadeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci, který v předchozím odvolacím řízení opomenul po zrušení části výroku o vině (bod. II. rozsudku soudu prvního stupně) zrušit celý výrok o trestu vyslovený napadeným rozsudkem (§ 258 odst. 2 tr. ř.). Vzhledem ke kasačnímu výroku nepostupoval Nejvyšší soud podle § 265l odst. 2 tr. ř. a nevrátil věc k doplnění tohoto chybějícího výroku, uvedené pochybení bude třeba napravit v novém odvolacím řízení. Nejvyšší soud rovněž připomíná, že neměl žádné pochybnosti o správnosti výroku o vině obviněného přečinem zpronevěry pod bodem I. rozsudku soudu prvního stupně, jeho dovolací námítky z větší části ani neodpovídaly uplatněným ani jiným dovolacím důvodům (srov. body 14. až 17. tohoto usnesení). V novém odvolacím řízení tak bude třeba zrušit výrok o trestu uloženého rozsudkem soudu prvního stupně a poté se zabývat odvoláním obviněného ohledně výroků pod body I. a III. téhož rozsudku. Při opětovném posuzování skutku pod bodem III. je odvolací soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí Nejvyššího soudu (srov. § 265s odst. 1 tr. ř.). Podle výsledku přezkoumání této části rozsudku soudu prvního stupně bude nutné znovu rozhodnout a případně uložit obviněnému trest za přečin zpronevěry, jehož se dopustil skutkem pod bodem I., pokud dojde ke zproštění obžaloby obviněného ze skutku pod bodem III.

IV.

Závěrečné shrnutí

26. Nejvyšší soud na podkladě všech popsanych skutečností dospěl k závěru, že část námitek obviněného O. F., které uplatnil v dovolání ohledně skutku pod bodem III., odpovídala označeným dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., měla navíc opodstatnění, a proto Nejvyšší soud v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.] z podnětu dovolání obviněného částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 10. 1. 2024, sp. zn. 31 To 460/2022, včetně obsahově navazujících rozhodnutí a v rozsahu zrušení věc vrátil tomuto soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.